

Правові аспекти вдосконалення судово-експертної діяльності в Україні

Катерина Дзюбак

Канд. екон. наук, Одеський НДІСЕ, м. Одеса, Україна, ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-9227-6538>, e-mail: ekaterina.dzubak@gmail.com

Наведено позиції вчених щодо перейменування Закону України «Про судову експертизу». Запропоновано запровадити поняття «експертна діяльність» і «експертна послуга». Розглянуто пропозицію скасувати рецензування висновків експертів.

Ключові слова: експертиза; судовий експерт; судово-експертна діяльність; експертна послуга; правове регулювання експертної діяльності в Україні.

Legal Aspects of Improving Forensic Activity in Ukraine

Kateryna Dziubak

The views of scientists on renaming the Law of Ukraine “On Forensic Examination” are provided. It is proposed to introduce the concepts of “expert activity” and “expert service”. The proposal to abolish the review of expert conclusions has been considered.

Keywords: examination; forensic expert; forensic activity; expert service; legal regulation of forensic activity in Ukraine.

Під терміном «судово-експертна діяльність» розуміють узагальнений вид суспільно-корисної діяльності та суспільні відносини, що виникають у зв'язку з потребою одних осіб здобувати інформацію, яка їх цікавить, із питань, що потребують застосування знань, яких вони самі (у повному або необхідному обсязі) не мають, і можливістю інших надати їм цю інформацію (за результатами досліджень).

У профільному Законі України від 25.02.1994 р. № 4038-XII «Про судову експертизу» [1], який сьогодні регулює судово-експертну діяльність в Україні, відсутня сама дефініція судово-експертної діяльності. Проте, відповідно до преамбули згаданого Закону, він визначає правові, організаційні та фінансові підвалини судово-експертної діяльності. Закон також закріплює науково-методичне й організаційно-управлінське забезпечення судово-експертної діяльності, її міжнародно-правове забезпечення. Зважаючи на це, вітчизняна науковиця Ю. Форіс [2] дійшла висновку, що профільний закон варто було б назвати «Про судово-експертну діяльність», оскільки у ньому викладено основи навчання, атестації та кваліфікації професійних експертів, методичного забезпечення, фінансування, міжнародної співпраці в галузі судової експертизи тощо.

У будь-якому разі судово-експертна діяльність має ґрунтуватися на утвердженні верховенства права й укріпленні інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема, на основі принципу поваги до прав та свобод людини.

Заслуговує на увагу також думка, що розширене розуміння суб'єкта судово-експертної діяльності слід уважати неправильним. Ані суд, ані інші учасники процесу не можуть бути суб'єктами експертного дослідження. Призначення судової експертизи є правовою підставою для її проведення, однак це жодною мірою не впливає на сутність експертного дослідження, на вибір експертної методики, застосування тих або тих методів, формулювання висновку. Тому суб'єктом будь-якого дослідження (і експертне не виняток) є його безпосередній виконавець. У цьому разі — це лише судовий експерт. Окрім того, до суб'єктів експертного дослідження належать також експертні організації, адже в межах такої організації проводять експертні дослідження, вони забезпечують належні умови для їх проведення [3].

Безпосередньо судово-експертна діяльність пов'язана із практичною діяльністю судового експерта, проте її не слід розглядати з позицій організації праці або з позицій діяльності